

נציב עמליון דת

ש קשר ישיר בין הרצינות של הנושא והרצינות של דיוני הכנסת. זה פועל כך: ככל שהנושא רציני יותר, כך הדיון רציני פחות. אין נושאים רבים שהם יותר רציניים לגבי חיי היומיום של האזרח מאשר מצב הרשויות המקומיות, שהן האחראיות לאיכות חיי היומיום: סדר, תחבורה, ביוב, ניקיון ועוד ועוד. לכו החליטה הר כנסת לדון במליאה במצבן החמור של הרשויות המקומיות, לפי הצעתו של ח"כ ז"ק אמיר, שהוא ראש עיריית דימונה. הדיון נמשך שלוש-שעות, במהלכו לא נכחו אף פעם אחת יותר מתריסר ח"כים, וגם אלה היו משועממים לא-מעט.

ניצלתי את ההזדמנות כדי לומר כמה דברים עקרוניים ולהשמיע הצעה מהפכנית שהתגבשה אצלי תוך שיחות עם ראשי עיריות ומועצות. כמו רעיונות רבים ש' ורקנו במשך השנים לתוך חלל הכנסת. תצוץ גם זו באחד הימים, ולפתע תיראה מעשית וחיונית. (או ישכחו, כמובן, מי העלה אותה.)

זוהי דרך-הפעולה העיקרית של סיעה קטנה, שיש לה מה לאמר: היא משמיעה בכנסת הצעות המעוררות תחילה התנגדות ו/או תמיכה. היא חוזרת עליהן מפעם לפעם. בהדרגה חודרים הרעיונות לתודעה, ח"כים אחרים מאמצים אותם לעצמם, עד שהם הופכים נחלת הסיעות הגדולות ומתחילות להתבצע.

כל מי שחושב שיש לזרוק את הסיעות הקטנות מן הכנסת, בעזרת אחוץ-הסימה מוגדל, מוטב שיחשוב על תפקיד זה. הרבה הצעות, שהועלו לראשונה בכנסת השישית והשביעית על-ידי סיעת העולם הזה — כוח חדש התגשמו בדרך זו: החל בחקיקת חוקי-ההפלות והסעה-היגום של חיילים ו- כלה בהנהגת הגורות-ביטוח והענקת עי- טורים לחיילים. רבים מן הרעיונות הנודים גינם כיום בכנסת הועלו על-ידינו או, לפני עשר או תריסר שנים.

תחומי לפרוטוקול

הקטנות בדיונים על הצעות-לסדר-היום. בעניין זה שגיתי בשבוע שעבר: אמרתי כי ההצעה הנלווה נדונה בכוונה בחשאי, מבלי למסור על כך לסיעות הקטנות. חברי-י הוועדה הודיעו לי שלא היה זה כך: בי וועדה יש לפחות חבר אחד השייך לסיעה קטנה: ח"כ תופיק טובי מרק"ח. אלא שטובי לא היה נוכח בכל הישיבות שבהן נדונה ההצעה במשך תישעה חודשים, ועל כן היא נשארה בגדר סוד.

מדוע לא ידע על כל טובי, ולא התעניין בנעשה? הפיתרון לכך טבוע במהותה של סיעת רק"ח, שהיא אולי הגרועה ביותר

בכנסת, מבחינה פרלמנטרית. שני ראשי הסיעה, מאיר וילנר ותופיק טובי, נמצאים בתנועה מתמדת, במיסגרת רק"ח-חורס — העולם הקומוניסטי מלא הגיגות, פסטיבלים וועידות, ובכולם מבקרים ראשי רק"ח. נר- אה לפעמים כי ועידה של המיפלגה במזר ר-הגרמניה חשובה להם יותר מאשר הר כנסת.

שני ראשי-הרשויות הערביים בסיעה, תר פיק זייד וחנא מואיס, כימעט אינם מבקרים בכנסת. צירלי ביטון עולה על חברי-הר לסיעה, אך הוא נטע זר בסיעה. אומנם, הסיעה נואמת הרבה — אך בדרך כלל זהו העתק מדוייק של המאמר האחרון של פראבדה, ואין בכך תרומה לפיתרון של בעיות המעשיות של המדינה.

כך קרה כי ועדה, שבה יש חבר מטעם רק"ח, יכלה להכין במשך חודשים את הקנוניה הזאת נגד הסדר הפרלמנטרי, מי בלי שאיש בסיעות הקטנות ידע על כך, ומבלי שאיש רק"ח הזהיר אותנו. גם הוא לא ידע.

ע ד רקע זה יש לראות גם את ההצעה של ועדת-הכנסת לסתום את פי הסיעות

תמנון ושמו מפד"ל

בדיון על מצב הרשויות המקומיות אמר אורי אבנרי:

...אני רוצה לדבר גלויות, שלא בדרך של סחור-סחור, ולקראו לילד בשמו. לפני זמן-מה היו שמועות שהוצע לשר יוסף בורג להתמנות כשר-חוק, והוא סירב לקבל את המינוי. ליתר דיוק, מיפלגתו הכריחה אותו לוותר על מינוי מכובד זה. מדוע?

מפני שהיה קיים חשש שהמפד"ל תאבד את משרד-הפנים, ובשביל המפד"ל — זהו אסון. במשרד-החוק יש כבוד, אבל במשרד-הפנים יש כסף, הרבה מאד כסף.

למעשה, משרד-הפנים הוא הזרוע העיקרית של תמנון המפד"ל, המחבק את המדינה כולה. בעזרת משרד-הפנים מחזיקה המפד"ל את כל הרשויות המקומיות, העירוניות והאזוריות, כמעט-חנק.

כבר תלוייה בפקידי המישרד, כלומר בשליחי המפד"ל, על כל צעד ושעל. ירצה הפקיד — העיריה תפשוט-רגל. ירצה — תבטל העיריה פרויקטים. ירצה — יבייש את הראש הנבחר של הרשות המקומית ויפשיטו עירום ועריה.

לכן חייבת הרשות המקומית להתחנף אל פקיד המפד"ל, להתרפס לפניו, לחזר אחריו. המפד"ל רוצה מיקוה — יש מיקוה. רוצה בית-כנסת — יש בית-כנסת. רוצה מועדון מיפלגתי, במסווה של מועדון-נוער — יש המפד"ל רוצה במשכורת לכמה עשרות מהעוסקים המקומיים שלה, בתואנה זו או אחרת — יש. המפד"ל רוצה קולות — גם אלה יש, ואנחנו יודעים שערבים, מוסלמים ודרוויים, מצביעים בשביל המפד"ל היהודית, ומעניקים למיפלגה מנדט אחד-לפחות, בגלל הלחצים המתמידים האלה.

פרוייקט ישנו, הכסף ישנו, אבל הוועדות מונעות ביצוע הפרוייקט, כי יש בתוכן דיעות שונות על צורת הביצוע של הפרוייקט.

מהפכה אמיתית

אם אנחנו רוצים ברשויות מקומיות יעילות, יש לחולל מהפכה במצב הקיים. שמעתי כאן היום דברי-ביקורת רבים, ולמעשה לא שמעתי אלא דברי-ביקורת, אך הצעות למהפכה אמיתית במצב לא שמעתי. וזה מעלה כמובן שאלה. הרי שר-הפנים הזה לא נולד עם המהפך. הוא היה קיים לפני המהפך, והחוק היה קיים לפני המהפך, והשיטות האלה היו קיימות לפני המהפך. **ממשלה הולכת ומאשלה באה, אך שרי הפנים המפד"ל יעזום קיים.**

נדמה לי שהרבה מדברי-הביקורת של דוברי המערך היום יכלו להיות מכוונים כלפי עצמם, כלפי ממשלת-המערך.

אני רוצה להציע רעיונות אחדים, שבהם פיתרון אמיתי ורדיקלי למצב הקיים, ואלה הם:

(1) **יבוצע לחלוטין כל המיסוי העירוני, ולהשאיר את כל מערכת-המיסים בידי הממו"שדה בילברד.**

(2) **תעביר הממשלה לרשויות המקומיות סכומים קבועים, על-פי קריטריונים אוניטטיביים מוחלטים שהיו מעוגנים בחוק, שלא יהיו תלויים בשום צורה שהיא בשרירות-לב וראות-עיניים.**

(3) **ייקבע סכום קבוע לגודלות. כלומר: כד רשות תקבל מידי הקופה הממוכנתית סכום קבוע, לפי מיספר התושבים, הצמוד למדר. יתכן שיהיה צורך לקבוע שתיים או שרוש דרגות, לפי ותק המקום, ריחוק מהמרכז וכו'.**

(4) **תהיה הרשות הנבחרת לבדה אחראית להוצאת הכסף, היא תישא באחריות לפני בוחריה בילברד. נדמה לי שתוכנית, שתהיה משתתת על עקרונות אלה, תחולל מהפכה גמורה במערכת השילטון המקומי, ויש בה פיתרון של מש.**

שום תוכנית אחרת לא תפתור את הבעיה. יורקו עוד מיליארד לתוך התבית-ללא-תחתית, יורקו עוד כמה מיליארדים, ואחרי שלושה חודשים או חצי שנה ייערך כאן שוב אותו הוויכוח עצמו, באותה נוכחות עלובה, עם אותן תוצאות.

כיוון ששר הפנים אחראי למשאומתן על האוטונומיה, אינני יכול אלא לבקש ממנו להעי ניק לרשויות המקומיות בישראל לפחות את אותה האוטונומיה שהיא מתכוון להעניק ל- פלסטיניים.

לפשוט יד ורגל

המישרד הזה, המתנהל על-פי השיטה הזאת, הוא אחד מעמודי התווך של שילטון המפד"ל. אך זה אפשרי? **זה אפשרי תודות לחוק מימי הנציב העדי יון, חוק היוצר יחס של תלות מוחלטת של הרשויות המקומיות של היידיים בשליט הקו' וניאלי, אלא שבמקום סר אנגלי, בא העסקן המפד"לי.**

המצב המעשי הוא ש-80% עד 85% של כספי הר רשויות המקומיות באים מקופת המדינה, ורק 15% עד 20% באים מקופת הרשות עצמה. פירוש הדבר שהרשות היא שיפחה של משרד-הפנים, שיפחה של המפד"ל.